

Eilhard Lubin

**D. Valentini Schachthii, Theologi in Ecclesia & Academia Rostochiensi
meritißimi, Elogium, Parentationis Vice Publice Recitatum In Academia
Rostochiensi**

Rostochii: Litteris Reusnerianis, 1607

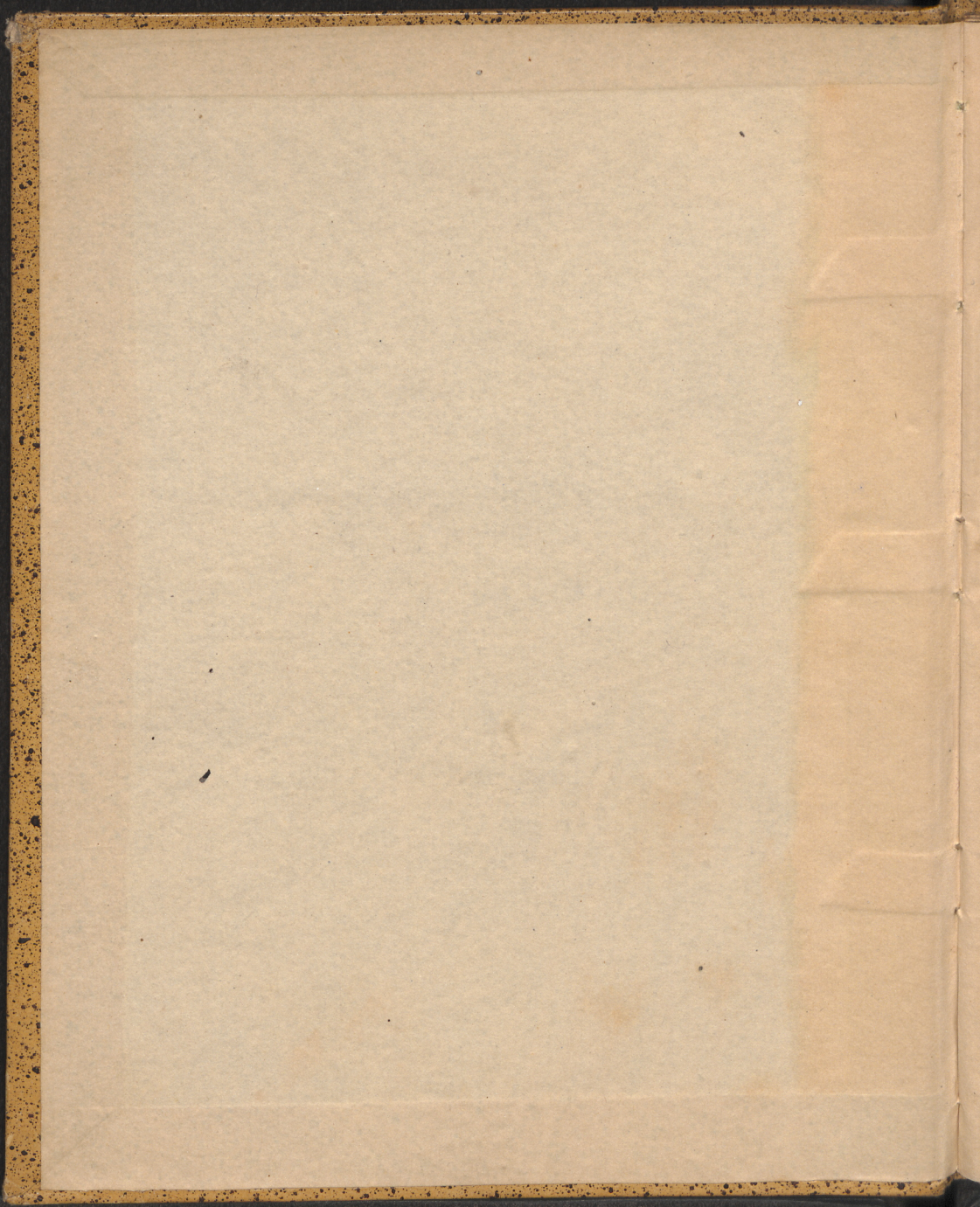
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn77743315X>

Druck Freier Zugang

Lubinus, E.,
in
Valentin Schacht.

Rost. 1607.

LIBRARIUM

UNIVERSITATIS

ROSTOCKENSIS

1774

1774

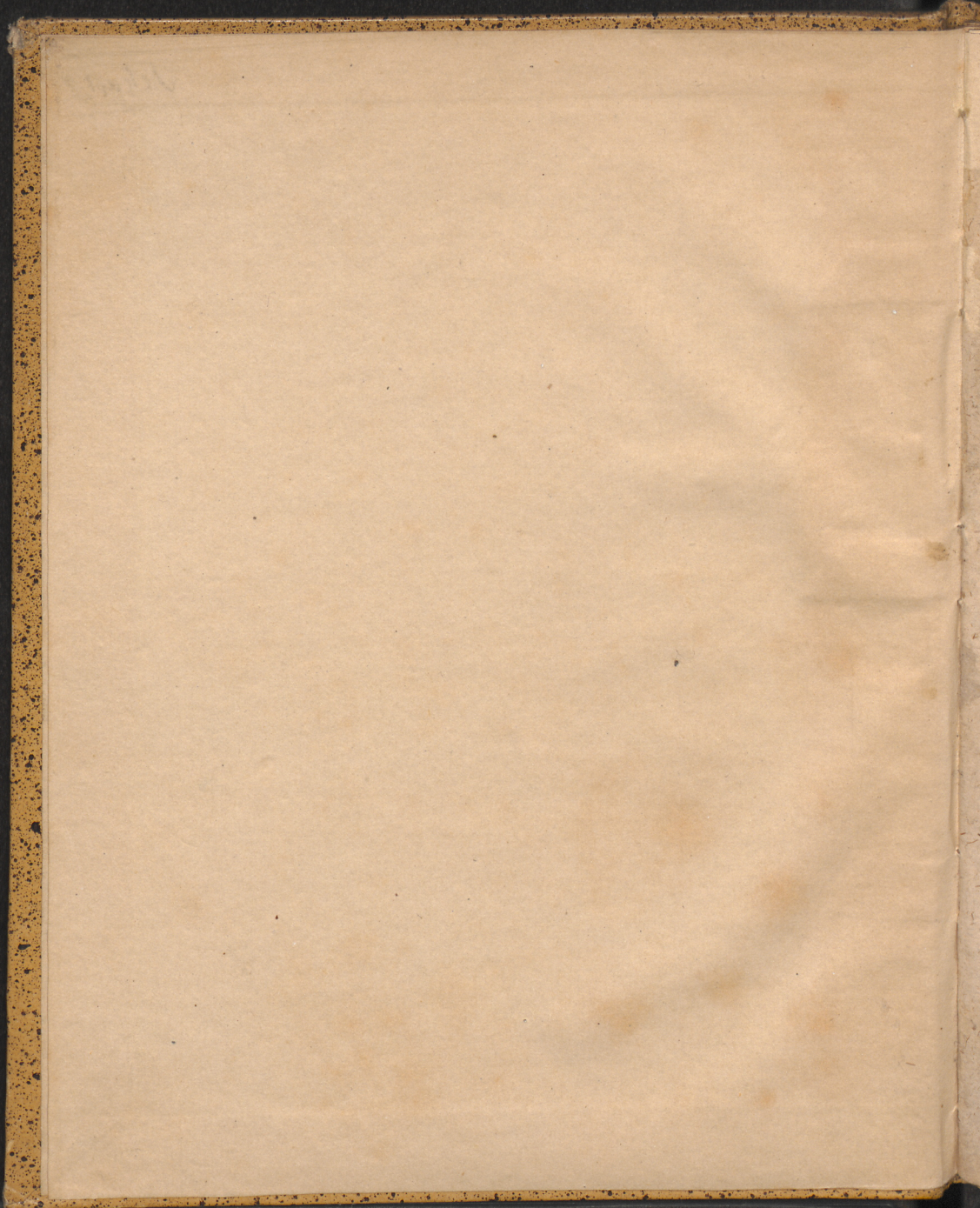
1774

1774

1774

1774

1774

Scharf
D. VALENTINI SCHACHTHII,
Theologi in Ecclesiâ & Academia Rostochiensi meritissimi,

ELOGIUM,

PARENTATIONIS
VICE PVBLCICE RECI-
TATUM

IN
ACADEMIA ROSTOCHIENSI,

ab

EILHARDO LVBINO, S. Th.
Doctore, & Professore, in eadem,
publico.

R O S T O C H I I,

Litteris Reusnerianis. An. 1607.

Vera animi Pietas nullo fucata veneno,
Christi mixta Cruci solius alma Fides,
Non tam ope verborum, quam rerum pondere pollens,
Digna viro morum & iudicij gravitas,
Et veri justiq; tenax Constantia, & ille,
Ille animi infractus Candor, & Integritas,
Ille ille, heu! nostra Flos atq; medulla Rhodantha,
SCHACHTIUS, heu! noster SCHACHTIUS occubuit.
Vos quibus est Pietas, quorum precordia cingit
Non ferrum triplex, aut adamas geminus;
Fundite nunc lacrimas, & caelo intendite palmas,
Nempe Dei extensa est Dextra, flagrumq; quatit.

Collega meo, imò Patri desideratissimo
ἐν θυγῶν καρδίας dolens faciebam,

E. Lubinus.

Amplissimis & Prudentissimis viris
CONSVLIBVS ET SE-
NATORIBVS INCLYTÆ REIPV-
BLICÆ ROSTOCHIENSIS, DOMI-
nis meis colendis, S.

NONGO tempore à priscâ & primâ usq; anti-
quitate usitatâ consuetudine receptum, & ad
nos usq; deductum est, Amplissimi & prudentis-
simi viri, ut viris summis ac precipuis, & do-
ctrinâ, pietate, virtute, & præclaris in mortales
meritis præstantissimis, publicis laudum Encomijs, & Elogijs sole-
mnibus post mortem iusta persolvantur. Laudandus ille mos, &
gravissimis de causis prudenti majorum consilio potissimum intro-
ductus, ut magnis ac præstantibus viris, sua virtutis, eruditio-
nis, & rectè factorum ac præclare meritorum à gratâ posteritate
premiùm quasi & merces rependeretur; Et alij justis hujusmodi
laudum præconijs ad consimiles per vitæ innocentiam & integritate-
tem, per q; virtutem & præclara studia, atq; insignia in homines
merita, laudes promerendâ justâ & nunquam satis laudandâ am-
bitione invitarentur & sollicitarentur. Ut enim aliorum ob tur-
pia facinora vituperijs & pœnis quotquot non prorsus improba &
objecta nota homines sumus, per moveamur, & à consimilibus fa-
cinoribus deterremur: ita justis aliorum laudibus recta ingenia,
& celsiores generosioresq; animos, ad virtutem, eruditionem, &
præclara facta, quibus alij suarum laudum Elogia quaesiverunt &
inve-

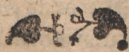
invenerunt, accendi & inflammari notius est, quàm ut expon
mereatur. Talia elogia & honores quasi posthumi, quibus desun-
ctorum laudes publicè solemniter q̄ decantantur, si quibus unquam
in hâc Academiâ jurè meritoq̄ tributi & persoluti fuerunt; in-
ter illos minimè postremus fuit D. Valentinus Schachtius, Sacro-
sancta Theologia in hâc Academiâ & Ecclesiâ Rostochiensî Pro-
fessor & Pastor, & patriorîs Doctrina & Religionis adsertor sin-
cerissimus, vigilantissimus, & constantissimus. De cujus erudi-
tione, virtute, integritate, sinceritate, constantiâ, ingenuitate,
& reliquis, (quibus in homine Theologo hisce præsertim sæculis
nihil rariis, nihil præclarioris,) quo minus plura ad vos verba fa-
ciam, ingenuo pudore revocatus impediôr; non tam eo, quod ista
de quibus dico, hâc meâ declamatione delibare conatus sim, quàm
quod non ignorem, me ad illos verba facere, qui non solum omnia
hæc mecum norunt plenissimè, sed longè, his plura, majora, &
meliora alia. Non desunt enim in amplissimo vestro ordine, qui
præclarum hunc virum à toto illo tempore familiariter norunt,
quo ille per quadraginta duos annos & amplius in hâc Ecclesiâ &
Academiâ Iesum Christum docuit prædicavit & professus est, eo
Zelo, ardore, fiduciâ, dicendi libertate, & constantiâ, qua non
potest non in genuinum Christi ministrum & discipulum cadere,
& veros pastores à fugitivis mercenarijs discernere. De
quibus omnibus cum universus amplissimus ordo vester liquidis-
simè & locupletissimè testari possit, ego plura verba facere superse-
deo. Cum verò dispicerem, quemnam hujus mei libelli Patro-
num potissimum deligerem, cui hæc declamatiuncula inscribere-
tur; nemo occurrit, cui illa meritò magis majoriq̄ jure deberetur,
quàm vobis viri amplissimi & prudentissimi. Quippe quibus
non à me solum merito vestro tale quid jamdudum debebatur, &
jamdudum etiam solutum foret, si honesta mea voluntati facultas
par fuisset: Verum etiam quibus meritis & gravissimus ille
Theolo-

gus, cui Elogium hâc posthumâ meâ oratione parare con-
 us sum, post DEVM, in Ecclesiâ & Academiâ hâc tot annos fidelis-
 simè inservivit, & non uno meritorum genere devinctus & ob-
 ligatus fuit. Ceterum ut defuncti ejus conjugem ac liberos mastif-
 simos, quem vivum amâstis, & merito suo magnificistis, vestrâ cu-
 râ, tutelâ, ac patrocinio benignè suscipiatis, & quam vivo exhi-
 buistis benevolentiam & beneficentiam, illam in relictâ viduâ ac
 liberis continuetis, si à vobis peterem & prolixè centenderem, me
 ipso iudice parum frontis habere mihi viderer, Cum longè rectius
 ipsi sciatis, quid hâc vobis fecisse dignum sit, idq; indies benignè
 faciatis, & porro ultrò facturi sitis Deum æternum patrem Serva-
 toris nostri Iesu Christi toto pectore oro, ut huic Academiâ & Ec-
 clesia suâ de viro pio, gravi, constanti, docto, pacis & concordia
 amante paternè & clementer prospiciat, quem in defuncti locum
 cum bono, emolumento, atq; adificatione Ecclesiæ & Academiæ
 hujus sufficere possitis, & vos amplissimos prudentissimosq; viros
 spiritu prudentiæ suæ gubernet, ut diu feliciter ac salubriter Rem-
 publ. hanc gubernetis. Benè & feliciter valetè, & qualemcumq;
 hanc benevoli animi mei significationem boni consalite. Rosto-
 chij, ipso die Matthæi, quâ olim pax & concordia huic Vrbi ante
 annos 34. DEI beneficio restituta, quam idem faciat perpetuam,
 Anno 1607.

V. Amp. & Prud.

Observantissimus

Eilhardus Lubinus D.

A 3

DECA-

D E C A N V S
COLLEGII THEOLOGICI IN ACA-
DEMIA ROSTOCHIENSI,

LVCAS BACMEISTERVS L. F. S. THEOL.
D. & Professor.

T si juvenum virorum, quos præclaris à Deo donis or-
natos cernimus, obitus immaturi, non exiguum damonũ
Ecclesijs & Rebuspub. inferre videntur: dubium tamen
pio nemini esse potest, quin gravior aliqua calamitas,
Ecclesiæ præsertim, immineat, ubi ij morte abripiuntur,
quorum felici gubernatione, & salutaribus consilijs, recta doctrina,
& pijs precibus, Ecclesiæ & Respublicæ multo tempore in tranquil-
lo & incolumi statu permanferunt. Prævidit hoc jam tũm Elifæus
Propheta; eoq; nomine Ecclesiæ metuens Israëliticæ, erepto sibi
in turbine, curru & equis igneis, magistro & præceptore suo Eliã,
viro auctoritate, annis, & zelo domus DEI maximè conspicuo, voce
lachrymabili exclamat: *Pater mi, currus & equites Israël.* Significare
scilicet Sanctissimus vir verbis hisce voluit, præcipuo suo præsidio
terreno, Ecclesiam istam, adeoq; se orbatum esse. Vt enim currus
bellici, & equites, veterani imprimis, fortissimũ castris suppeditant
præsidium: quibus occupatis aut fugatis, debellarum propemo-
dum esse videtur: ita quoq; Ecclesia suo nudata non immeritò dice-
tur præsidio, Diaboliq; exposita incursionibus, ubi hujusmodi priva-
tur Doctoribus, qui annos complures in militiã Christianã variarũ
ærumnarum, tentationum, contemptus mundi, aliorumq; casuum,

quorum quondam plurimos, exercitati,
cum vivunt, iram DEI precibus non tantum suis tanquã muro vali-
dissimo avertunt & sustinent, ne in Ecclesiam & Rempublicam mul-
tiplicibus calamitatibus inundet atq; irruat: sed & pro ejusdem sa-
lute excubias agunt, vi verbi divini hæreticos ceu canes latrantes &
lupos rapaces ab ovili Christi arcent, illudq; circumspicte & pru-
denter regere, & ubi res postulat, consilijs maturioribus eidem sub-
venire nõrunt. Atq; huc respiciens Elifæus, istam, quam dixi, Thre-
nologiam, plenã justis pijsq; doloris, effudit. Sublatis enim senioribus
καὶ βελιφόροις ἀνδράσι, non leves tempestates secutas esse, historia-
rum mo-

monumenta testantur. Atq; utinam nos quoq; communis illa
experientia non tangat! Nihil nunc dicam de statu politico, quid-
nam illi proximis annis acciderit. Quæ calamitas ordinem nostrum
Theologicum deinde nuper invaserit, notius omnibus est, quam ut
repetitione proluxa indigeat. Vix facultas nostra Theologica aliquo
modo resurgere & respirare à magnorum illorum D. DAVIDIS
CHYTRÆI, D. DAVIDIS LOBECHII, D. IOH. FREDERI
morte videbatur, Cum ecce D. VALENTINVS SCHACHTIVS
inopinatus hosce subsequitur; eo morbo, quo id minimè futurum
sperabamus; eo tempore, quo illius consilio & opera vel maximè in-
digebamus. Erat enim in viro illo, magna ingenij, judicijq; dexte-
riras: summa apud omnes omnium ordinum auctoritas: quam vi-
tæ innocentia, morum suavitate, & zelo tempestivo, mirum in mo-
dum indices augebat. Hincq; adeo factum, ut sive Academia labora-
ret, sive in Reverendo Ministerij conventu graviora negotia tractan-
da occurrerent, SCHACHTII, sæpius per ætatis incommoda absen-
tis, iudicium, sententiãq; ab omnibus expeteretur. Et quamvis na-
tura acre ei iudicium concesserat, illud ipsum tamen non junior tan-
tum, sed jam senex assiduo studio, & imprimis lætione Tomorum
D. Lutheri confirmare annitebatur, quos se annis aliquot proximis
à capite ad calcem legendo absolvisse, nobis aliquando in facultatis
nostræ conventu retulit. Unde & de cõtroversijs rebusq; alijs Theo-
logicis accuratissimè judicare potuit. Sed nec pro veritate doctrinæ
cælestis publicis certare scriptis cessavit: nihil curans maledicam
Studioforum VVitebergenfium Calvinosequarum linguam & cala-
mum; quem gladio Spiritus & verbi divini aggressus, ita confregit,
ut quod contra mutirent adversarij non invenirent. Tali itaq; ac
tanto doctore cum orbatu simus, decebit utiq; memoriam ejus, quã-
tum in nobis est, ab oblivione vindicare: & consideratione virtu-
tum & industriæ ipsius, nosmet ipsos ad pietatem, fidem, constanti-
am & alias virtutes excitare: idq; præcepto Epistolæ ad Hebræos
cap. 13. quæ vult, ut memores simus præpositorum nostrorum, qui
nobis locuti sunt verbum DEI, quorũ intuentes exitum conversa-
tionis, fidem imitemur. Etsi verò in oratione funebri Germanica
de SCHACHTIO nostro ita dictum sit, ut actum agere videatur,
qui plura de eo verba facere velit: attamen cum facultatis quoq;
Theo-

Theologicæ & Cathedræ Academiæ is ornamentum fuerit sin-
re: non indecorum fore putavimus, si ex hac quoq; iusta ei perso-
verentur. Id quod lubens in se recepit Reverendus & Clarissim
Vir, Dn. D. EILHARDVS LVBINVS, Collega, affi
& Compater noster colendus; & oratione insigni, SCHACH
vitam & reliqua complexus est, quam crastino die hora 9. Solemni
Academiz more publicè recitabit. Ad quam Audiendam, ut Ma-
gnificus Dominus Rector, exteriq; Academiæ Professores, Docto-
res, verbi divini Ministri, Magistri & Studiosi Iuvenes, frequenter
accedant, vota; ad DEVM Opt. Max: suadant, ut in media ira
sua misericordiæ suæ memor, vultu benigno nos respiciat, & facul-
tatem Theologicam, juxta ac reliquas, in eaq; constitutos Docto-
res, & seniores maxime, diu sospitet & conservet, Ego collegij no-
stri nomine, qua decet & par est observantia amanter oro.

P. P. sub sigillo Collegij Theologici, die 9. Augu-
sti, Anno Christi M. DC. VII.

ETN

Σ Υ Ν Θ Ε Ω.

ROMANI veteres officia illa, quæ defunctis impendebantur, & quæ vel ad eorum exsequias honestandas, vel ad illorum laudes decantandas quoquo modo referebantur, IVSTA solebant appellare, eo quod jure ac merito fierent, & justè impenderentur mortuis, qui vivi de illis, à quibus illa impendebantur præclarè fuerant meriti. Inustum enim est bene de nobis meritis gratias rependere quibuscunq; possumus rationibus, cum homine ingrato nihil sit injustius.

Talia IVSTA ante hebdomadas aliquot persolvimus ingenti Academiae luctu & mæore Reverendo & præstantissimo viro Theologo Dn. D. VALENTINO SCHACHTIO, collegæ, præceptori, pastoriq; nostro desideratissimo. Sed quod olim Imperator ille præceptori suo Aufonio gratias agenti pro maximis, quibus ab illo cumulatusest, beneficijs, ingeniosè respondebat, jure etiam hoc loco nobis usurpamus: *Solvisse nos quod debuimus, sed debere adhuc quod solvimus.* Ego imprimis cui hæ prærentandi partes quamvis indigno, à Collegio nostro demandatæ sunt, ingenuè fateor, si quid ingenij & eloquentiæ in me esset (quod in me vel nullum, vel saltem perexiguum) quo laudes viri hujus vivis, veris & justis suis coloribus depingi possent, omne & universum viro huic jure meritissimo deberi. Amisi enim optimum collegam & amicum. Addo verò & præceptorem, pastorem, patronum, imò verò patrem. Quem quod tùm sincero veri honoris & amoris adfectu coluerim, ut illud vitæ spatium quale & quantumcunq; tandem est, quod ex DEI providentiâ mihi adhuc vivendum restat, cum ipso dividi potuisse non semel exoptaverim: novit & testatur illa, quam nihil lætet veritas. Quis enim bonus & Christianus detrectaverit illi *Κωνσταντίνος* *αὐτῶν*, cum illo commori, cujus vita fuit Christus, cui mori fuit lucrum, qui in mundo hoc tanquam bonus Christi miles plurima adversa pertulit, & bonum illud certamen decertavit, cursum consummavit, fidem servavit, & cui vicissim reposita est illa justitiæ corona, quam Dominus ille justus judex vivorum & mortuorum Iesus Christus, in novissimo die ipsi rependet: Et ut uno verbo dicam omnia: Qui ille fuit, quales pleriq; videri volunt, qui ille vixit, quales viri optimi mori cupiunt, Et ille mortuus est, cum quo omnes ad vitam æternam in Christo resurgere exoptamus. Cujus viri laudes dum

B

hoc ho-

hoc horæ spatio delibare conor, subiit illud, quod quidam de Carthagine dicebat, Satius esse nihil quam parum dicere. Ego certe judico illas tales ac tantas esse, quarum justâ oratione vix primas lineas duxerim. Quod dum facio, vel facere saltem conor, vos Patres & Senatores Academici Magnifici, reverendi, amplissimi, & Clarissimi: Vos optimarum artium litterarum & facultatum sectatores, studiosi nobilissimi, ornatissimi & doctissimi, ut benevolos animos & attentas aures mihi indulgeatis reverenter & officiosè à vobis peto, & contendo.

Non sum ignarus plerorq; qui summorum ac præstantium virorum elogia concinnare conantur, laudum suarum materias à genere, parentibus, proavis, & patria aucupari consuevisse. Verum non absurdè quivis sapiens mecum judicaverit, Nimis angustam & curtam laudum suarum supellectilem illum domi habere oportere, qui illam foris mutuari cogatur.

Miserum est aliorum incumbere fama,

Dicebat Satyricus. Nec absurdè alter Poëta:

Nam genus, & proavos, & qua non fecimus ipsi

Vix ea nostra voco. —

Ego vero dum integerrimo huic, & candidissimo seni, Elogium hoc, qualecunq; tandem possum, adorno, ut aliunde à genere, patriâ & parentibus laudum ejus adminicula petam & conquiram, tanto viro profus indignum judico. Imo verò ego patriâ & parentibus totiq; ejus generi contra ex hoc viro hanc laudem provenisse puto maximam, quod de tali cive & alumno jure merito gloriari & triumphare possit. Nimirum qui ita vixit ut patriâ & majoribus suis fuerit gloriâ & nominis initium, quibus ille exemplo virtutis & pietatis ita præluxit, ut si prius noti minus fuerint, ab illo acceperint memoriâ & dignitatis suæ principium. Quamvis autem non negem eximium decus esse laudatis parentibus, & honesto loco natum esse, Longè tamen majus decus esse semper à viris sapientibus judicatum est, ita quenquam vixisse ut patriâ gratâ alumni sui recordatione exsultet, & laudabili ac justa ostentatione in ve. ba hæc erumpat: Hic meus est alumnus. Hunc ego genui. Tale etjam quid jure de se gloriari potest opidum illud ulterioris Pomeraniæ ad Inum conditum STARGARDIA, quod præstantissimum hunc virum nascentem excepit, Patre Matthæo Schacht, & matre Ursulâ Baumgarten, conjugibus & parentibus optimis, Anno post natum mundo salvatorem millesimo, quingentesimo, quadragesimo, die Valentino sacro, unde & nomen ipsi fuit inditum.

Pater ejus Matthæus Schacht, vir honestissimus, & dictæ urbis civis præcipuus, in hoc filio suo educando, & pietatem & honestatem à teneris informando, optimi patris munere perfunctus est. Quippe in quibus ille nullis curis, nullis sumptibus pepercit. Primis pueritiæ annis ipsum in Scholâ patriâ, deinde in Schola Magdeburgensi sub eruditissimis præceptoribus institui, & fundamenta virtutis ac pietatis, bonarum artium & linguarum, solide

solidè jacere, & celsiori quasi ædificio superexstruendo preparari curat. In hisce ut optimus parens nullis impensis parcit, sic nihil in votis magis habet, quam ut accuratissimâ culturâ exsuscitarentur illa exactæ indolis, singularis *euq̄tas*, vividi ingenij, & optimæ naturæ semina, quæ vel in puerili illâ ætate præceptores non obscurè observabant, & quæ ex candidâ ingenuâ, & erectâ ejus fronte cuivis intuenti ultrò apparebant.

In hisce Scholis ubi linguarum artium ac litterarum, & cum primis veræ pietatis, & Doctrinæ cælestis solida fundamenta jecerat, anno ætatis suæ vigesimo in hanc Academiam Rostochiensem venit. Vbi sub præstantissimis Theologis & Philosophis præceptoribus suis, (quorum unus adhuc in vivis amplissimus & consultissimus vir D. D. Bartholomæus Clingius, Academia hujus hoc tempore Rector Magnificus, collega & Patronus meus singularis, cui DEI clementia longissimam vitam, & firmam valetudinem ad plures annos indulgeat) Sub illis, inquam, præceptoribus in Sacrosanctæ Theologiæ & sapientiæ studijs insignes progressus fecit, & per quinquennium integrum audiendis lectionibus, & mox publicè legendo & privatim disputando gnæviter & alacriter se exercuit, & multorum studiosorum honestos conatus & præclara studia insigniter juvit, & omnium bonorum in hac urbe & Academiâ benevolentiam favorem & amorem sibi conciliavit. Quippe qui eunâs prodesse, nulli nocere, & de omnibus bene mereri unicè cõnâretur. In primis gratissimus & carissimus fuit magno illi Chytræ, quem Germania sine pari habuit, Theologo, Philosopho, & Historico incomparabili, qui Schachtium nostrum propter exactam eruditionem, & rarum inter homines candorem, & exploratam animi fidem & sinceritatem inter amicos suos primo loco habuit. Intercessit etjam ipsi in primis magna necessitudo, familiaritas, & amicitia minimè fucata cum duobus viris verè Theologis Dn. M. Henrico Piperite, & M. Henrico Schinckio. De quibus Henricus Brucaeus insignis ille Philosophus & Medicus in hac Academiâ solitus fuerat dicere: Illi duo Henrici sunt verè Theologi. Nimirum qui quæ pleriq̄ alij tantum dicunt & præcipiunt, vitâ, factis & moribus suis integerrimis exprimere studebant. Cum quibus duobus Schachtius hic noster tertius conjunctus virorum verè Theologorum & verorum amicorum sacram illam quasi trigam absolvebat: Cujus in familiari sermone sæpè recordari, & de quâ sibi seridò gratulari solebat.

Cum verò in Schachtio nostro deprehenderetur insigne animi robur & præstantia, & ingenium rebus gravioribus exercendis & tractandis dignum, & mens generosior, non solum ingenitâ suâ virtute à naturâ informata, verum etjam virtutis & pietatis studijs plenè ac planè imbuta, in quo omnes animadvertēbant illud, quod Poëta in summâ felicitatis parte æstimat:

Compositum jus fasq̄ animi, sanctosq̄ recessus

Mentis & incoctum generoso pectus honesto.

Hisce de causis adducti tum temporis quatuor amplissimi hujus urbis consules

fules cum universo Senatu, Vrbi, Ecclesiæ & Academiæ huic benè consul-
tum, & de futuro optimè prospèctum cupientes, de illo in hæc urbè, Ecclesiã
& Academiã retinèndo cogitare inceperunt. Initio igitur ipsam ad ministe-
rium Ecclesiasticum legitimè vocatum in templo Divo Iacobo Sacro verbi
DEI concionatorem constituerunt. Cui muneri cum aliquot annis ma-
gnâ cum laude, dexteritate, auctoritate, & gravitate præfuisset, mox elapso
quadriennio ad arduum ac sublime professionis Theologicæ munus à sena-
tu unanimi omnium consensu vocatus est, anno ætatis suæ vigesimo nono.
Vtriq; muneri ac officio tam Ecclesiastico, quàm Academico singulari cum
industriã, gravitate, dexteritate, & auctoritate, magnâ omnium bonorum
eum laude, summo multorum bonorum cum fructu, præfuit. Et quomodo
in utroq; munere se gesserit, nemo opinor quæret, nisi qui se novum admo-
dum huius urbis & Academiæ hospitem profitetur. Certè officio suo Eccle-
siastico ita functus & defunctus est, ut universa totius urbis Ecclesia funus
ejus cum gemitu, suspirijs & lacrimis prosecuta sit, nihilq; in votis magis
habuerit, quàm ad eò vigilantem pastorem, ad eò sollicito monitorem, ad eò sincerò
doctorem, ad eò fideli ad vitam æternam ductorem diutius, imò verò diutissimè
potuisse perfrui. Certè præproperum ejus & inexpectatum à nobis abitum
& obitum cum vehemènti animi consternatione turbati & attoniti omnes
boni intelleximus: Et quo nisi quisquam nostrum ex animo commotus
fuerit, illum nullo humanitatis sensu tangi oportet, imò omnem humanita-
tis sensum exuisse, neq; quidquam ad se pertinere arbitrari, quo loco hæc Ec-
clesia & Academia constituta sit, & profusus in promiscuo habere, stetne illa,
an cadat. Scilicet utriusq; ille columna fuit, & fulcrum minimè fallax.
Id quod utraq; citius forte, quàm speremus, magno suo damno ac detrimento
senferit. Hæc omnes nos qui adhuc vivimus liquidò testari possumus,
alii collegæ, pleriq; discipuli, omnes auditores ejus, qui eum publicè docen-
tem, concionantem, perorantem, disputantem, & reliquas officij sui partes
summâ cum fidè peragentem coram vidimus & audivimus, & quæ ne ho-
stes quidem negaverint. Cum summâ ac tali viro dignâ gravitate, plero-
phoriã, & Parrhesiã in utriusq; muneri sui partibus versabatur. Oratio ejus
non strepebat verbis, sed vigeat rebus, Cujus candida, plana, sincera, simplex,
& viro Theologo digna gravitas & brevitas plus ponderis & momenti habe-
bat in recessu, quàm multorum otiosa & inanis garrulitas, quæ vigeat verbis,
flaccet rebus, in recessu præstat, imò verò in fronte promittit. Sed meo opte
judicio parum cordis aut frontis habere mihi videar, si illis exponendis diuti-
us immorer, quæ inter nos omnibus & singulis longè sunt exploratissima,
quæ ejus dicta, disputata & scripta publica testantur, quæ suggesta, columna,
& fornices & parietes templorum voce repercussâ et jannum quasi ingemi-
nant; quæ pulpita & scamna collegiorum, in quibus per quadraginta duos
annos Iesum Christum crucifixum docuit & professus est, sanctissimi illius
sui præconis voce, sibi impressâ quasi, & repetitâ adhuc resonant.

Ceterum insignis ejus eruditio, & singularis gravitas, & vitæ morumq;
integri-

integritas, animi candor & sinceritas, in rebus gerendis dexteritas, sollicitavit amplissimum hujus urbis senatum ut apud ipsum & generum ejus, præstantissimum virum Theologum, D. Davidem Lobechium, instaret, ut post mortem magni illius Simonis Pauli, Theologi de Ecclesiâ Domini meritissimi, supremo in sacrosanctâ Theologiâ honorum gradu ornari se paterentur. Quo cum ægerrimè admodum adduceretur, quippe à naturâ hujusmodi honorum præminentias averfatus, tandem tamen victus honestæ ipsius voluntati locum reliquit, & anno elapsi sæculi nonagesimo quarto, die 12. Septembris illos sæpissimè oblatos, & hætenus recusatos honores tandem admisit. Gener ejus D. David Lobechius, ante annos propemodum quatuor summo omnium cum bonorum mæore, desiderio & gemitu præproperâ morte huic Ecclesiæ & Academiæ ereptus, & in cælestem Academiam translatus focerum suum præcessit. Quem Schachtius noster secutus jam & insectus, ab omnibus hujus vitæ curis & ærumnis solutus in Abrahamæ gremio lætus ac securus triumphat, & Christi sanguine adpersus & merito justus jam verè ut palma floret, quod loco Symboli ipse usurpare solebat. Constitutio corporis ejus optima fuit, oculorum acies etjam in senectute panè nihil aut parum hebetata, pulmònum robur validum, laterum vires, quæ in docendo & concionando vel maximè requiruntur, integerrimæ erant. Quæ utiq; longiorem ætatem, & firmiorem valetudinem ipsi pollicebantur. Sed quid tam validum est, quod non frangat & debilitet labor, cura, sollicitudo, ærumnæ cum arduo officio domi ac foris, intus & extra ingruentes? Notum est omnibus quantâ cū sedulitate, quàm fideliter & sollicitè sanctus hic senex utriusq; officij sui partes obierit, quæ cum quibus laboribus & ærumnis conjunctæ sint, nemò satis unquam expenderit, nisi qui periculum fecerit. Nihil ipsi fortius, nihil prius fuit, quam publicè docendo studiosâ juventuti prodesse, publicè concionando Ecclesiæ DE I inservire. Et in utroq; dum gnæviter occupatur, tanquam fidelissimus operarius in vineâ Christi tandem laboribus fractus viribus defecit. Qui cum paucis diebus ante mortem à carissimâ conjugè & liberis oraretur, ut sibi legendo & concionando in hæc ingravescente ætate & ingruente infirmitate corporis, parceret: Imò verò, respondet ille, legam & concionabor dum vixero, dum potero. Nempe viro bono & industriò otium pœna erat. Notum autem est nobis omnibus quod die sextâ elapsi mensis Junij, tertianâ febrî correptus, non destiterit, tamen postero die Dominicò publicam, & illam quidem ultimam, ad Ecclesiam DE I concionem habere. Et quamvis die sequenti Paroxysmo febrili reversuro tamen ad lectiones suas publicas reversus est; Et in Epistolâ Pauli ad Philippenses, verba illa: *Vita mihi Christus, mori mihi lucrum*, Et quæ sequuntur: *Cupio dissolvi & esse cum Christo*, (eo enim usq; pervenerat) ultimâ suâ lectione non sine omine jam jam instantis mortis interpretatus est, & ne in summâ quidem infirmitate jam morti proximus sibi vel tantillum indulgere, & ab officio suo vel tantillum remittere sustinuit. Nempe talis ejus vitæ exitus fuit, ut ejus ne gravissima quidem præcedens infirmitas te-

tas totum officij tum fideliter texti, & jam propemodum feliciter per texti potuit abrumpere! Optimè & felicissimè, imò beatissimè agi mecum putaverim, si vel in medio officij & vocationis meæ opere vitam elandere mihi contingeret. Milites beatos illos judicant, qui in conflictu mortui sunt; vel dum murum & vallum hostilis urbis per scalas ascendunt, & inde deturbati in fossâ expirant, locum illum quem sic corpore suo contegunt lectum honoris & gloriæ suæ appellare consueverunt, *Jhr Lob vnd Ehrenbette*. Cujus autem vecordiæ est, nos de nostrâ statione, nostrâ militiâ minùs honestè sentire aut loqui? Felix, imò beatus ille servus est, quem Dominus veniens vigilantem & officio suo incumbentem invenit. Nimirum quod Cæsar ille dicebat: Stantem mori Imperatorem decet, illud hic venerandus noster senior secutus & assecutus est. Quippe qui quamvis jam vitæ hujus adversitatibus, vocationis suæ laboribus, & jam senectutis suæ incommodis admodum debilitatus & jam propemodum fractus esset; in vocationis tamen suæ officij concionando & docendo tum diu erectus stetit, donec corporis infirmitas eum incurvaret, morbi inclementia inclinaret, mortis violentia eum lecto & mox terræ affligeret, & summus ille Imperator Deus, illum suum veteranum & emeritum jam militem rude donaret. Adeoq; quam rudem ille jam dudum ab universo Concilio toties jure ac merito sibi oblatam constanter recusavit, nec illam à quoquam alio, quam à DEO accipere sustinuit. O vitæ felicissimum exitum, qualem pleriq; vix consequemur, juniores illi certè non meremur, quos non DEI & justitiæ amor, non juvendæ juventutis studium, sed pœnæ ac legum metus, (quæ sancto huic & meritissimo, jamq; emerito seni jam dudum immunitatem indulserunt) intra officij sui metas continet! Iam de reliquis vitæ & officij ejus partibus, & de sollicitâ ejus curâ & sedulitate in familiâ suâ, & disciplinâ domesticâ si vel vigesimam partem hoc loco exponere animus mihi foret, vix integer hic dies declamatorio mihi suffecerit. Illud inter cætera non memorandum solum, sed etiam vel maximè commendandum, quod privignas suas, M. Caspari Leunculi filias, cujus relictam viduam uxorem duxit, non alio loco habuit, amavit, educavit, elocavit, quàm si ex se prognatæ fuissent. Quarum majorem natu Catharinam reverendo & clarissimo viro Domino M. Joachimo Reichio venerando jam seni, & Superintendententi Dioeceseos Suerinensis, Alteram Elisabetham itidem reverendo & præstantissimo viro Dn. Nicolao Dumrath Ecclesiæ Frantzburgensis in Pomeraniâ Pastori, matrimonio conjunxit. Quos generos suos viros optimos, quamvis filiabus propriis ex se natis matrimonio non junctos, non minus quam reliquos sincero veri amoris ac benevolentia adfectu profecutus est.

Duo autem imprimis sunt, quæ in ipso à viris bonis observari, omnium bonorum interest. Quorum alterum illud est, quod illi cum omnibus Dei filijs in hac vitâ commune fuit, alterum quod illum ab hujus mundi filijs separavit & fecerit. Illud est, quod bonorum exercitia ærumna & calamitates hujus sæculi, fores ejus frequenter pulsaverint; Hoc, quod in politicis hujus sæ-

seculi artibus, in quibus homines de mundo suæ prudentiæ & felicitatis
proam & puppim collocant, se puerum imò infantem profectus sit. Vtrumq;
ego deputo summæ DE I benignitatis, & supremæ felicitatis, & veri Christia-
ni documentum minimè fallax. Ad illud quod attinet quæso mecum per-
pendite, quanta illum calamitas exercuerit, quando dimidia sui parte per in-
tegrus 15. annos lecto affixus decubuit. De carissimâ ejus conjugè loquor,
feminâ honestissimâ, cui ob diurnam infirmitatem corporis afflictissimâ
jam major addita est afflictio ex obitu hujus sancti senis, conjugis desidera-
tissimi. Ceterum quantæ sit calamitatis carissimam conjugem alteram sui
partem ægotam & lecto decumbentem fovere, idq; non per aliquot dies, ali-
quot hebdomadas, aliquot menses, sed per plurimos annos, illud non nisi qui
periculum fecerunt nosse possunt, & egomet inter alia quæ perpeffus sum,
minimè ejus sum ignarus. Illud etjam mecum æstimate, quàm altissimum
cordi ejus infictum sit vulnus, dum generum sum D. D. Davidem Lobechi-
um præter omnium opinionem & suam expectationem tam præpropere
ereptum amisit. Lobechium dico, Theologum præstantissimum, in quo sibi
& suis magnùm aliquod præsidium collocatum esse jure arbitrabatur, &
qui si vixisset peculiare aliquid huic Academiæ, imò toti Ecclesiæ DE I pol-
licebatur. Non dico de imbecillimâ corporis ejus valetudine, quâ ultimis vi-
tæ suæ annis ægrè admodum incedebat. Nimirum quæ non solum tot labo-
rū & ærumnarū immensa serie debilitata erat, sed etjam gravi corporis lapsu
propemodum fracta & penitus enervata, dum munus suum sacrum obiturus
templum ingreditur, & super sepulchrale saxum pluviali aquâ madidum &
lubricatum vehementer corporis ruinâ sternitur, & corporis sui vigore & ro-
bore magnâ sui parte privatur. Non memoro alias graviores calamitates,
quas vir ille in vitâ suâ exantlavit, quibus DEVS illum tanquam carissi-
mum filium sibi præparavit, & similem imagini filij sui reddidit, qui suos in
hac vitâ aliter non tractat. Quem cum aliquando inviserem post mortem
præstantis illius Theologi D. Eobechij generi sui: Deus inquit, iterum
ostendit mihi, DE O S alienos non esse adorandos. Innuens Deum e epto
genero tale præsidium sibi abstulisse, in quo mortales pro humanâ infirmitate
plus sæpe, quam par est præsidij collocant. Mox suspensus ex imò corde de-
ductis & lacrimis obortis: Talis hætenus, inquit, mea vita est, ut vel mil-
ljes in eâ mortuus fuerim. Benè cum illis agitur, qui ita huic vitæ, huic mun-
do moriuntur, & quanto sæpius, tanto melius! O felices illos, & DE O ca-
riores, quorum vita talis est! Nunquid enim Schachtrium nostrum DE O
minus carum, minus gratum fuisse arbitramur, quod illum aliquanto seve-
rius hujus vitæ ærumnis tractari & exerceri permiserit? Toto profecto cælo
erraverimus. Nonne sacris litteris edocti novimus bonis omnia cooperari in
bonum, etjam adversa, etjam mala, imò verò etjam peccata & vitia ipsa?
Vnde nimirum lapsi suam imbecillitatem agnoscere, ardentius Deum pre-
cari, & DE O constantius & tenacius adhærere discunt. Nimirum boni
omnia in bonum convertunt, in suum colorem trahunt, in suum succum &
sangu-

fanguinem permutant. Et hæc inter alia ratio est, cur DEVS illos huiusmodi adversis exerceri permittat. Pater familias dum vernis & nequam servis indulget, filios suos severissimâ disciplinâ constringit & coercet. Videmus in vitâ domesticâ longè aliter patres, aliter matres filijs suis indulgere. Illi maturè filios suos excitari iubent ad obeunda studia, ad vigilandum, ad laborandum, etiam diebus feriatis vix illos otio frui permittunt, & interdum illis sudorem, interdum etiam lacrimas excutiunt. At matres fovere illos in sinu volunt, continere in umbrâ, molli lecto fulciri, nunquam flere, nunquam laborare, sed otio & mollietate torpescere. Paternum habet Deus erga viros bonos filios suos animum, & quem diligit hunc castigat, hunc exercet, hunc carum sibi filium effingit, & æternæ vitæ præparat, & reddit illum alijs documenta fidei, alijs constantiæ, alijs verò tolerantia. Certè nihil est infelicius illo viro, qui in hoc mundo nunquam fuit infelix, nihil miserius illo, qui hic nunquam fuit miser, cui nihil adversi unquam contigit, qui sine omni animi morfu vitam transegit, tanquam in profundo somno aut caro. Neque enim talis unquam serio de DEO cogitavit, serio DEVM invocavit. Apagesis talem virum. Sanè nondum usq; adeo in possessionem humani generis se penetrarunt huius vitæ vitia & delicta, ut cui vel tantillū boni sanguinis reliquum sit, ille in electione sortis datâ hæsitaturus sit, & dubitaturus: Satiusne sit Schachtium aliquem nasci & vivere, quam vitijs & voluptatibus huius sæculi fractum, mollem aliquem & effeminatum semivirum, divitem Polyeratem aut epulonem, qui nullum calamitatis genus unquam sit expertus, & semper fuerit, ut cum Senecâ loquar, mare mortuum. O quàm benè cum illis agitur, quos Deus per salutares illas ærumnas ab huius mundi delictijs longissimè removet, hoc est, proximè sibi admovet. Huc accedit quod quidquid patimur, merito nostro patiamur, cum nulla calamitas, nulla pœna huius vitæ finibus circumscripta sufficiat abolendis & compensandis vel minimis illis, opinione hominum, peccatis, in quibus & nati sumus, & quæ ipsi perperavimus. Nimirum ærumnæ huius vitæ remedia sunt, quibus optimus ille & maximus animorum medicus Deus nos à vitijs ac delicijs corporeis quasi expurgat, & à mundo avocans ad se revocat. Et quid mirum? Terrenus Pater, qui tamen malus est, filium suum periculosè laborantem vel igne, vel ferro, vel fame, vel siti curandum medico permittit: Et patitur illi vel illa ossa radi, vel membra illa amputari, quæ sine totius corporis pernicie hæere non poterant. Quis interim iudicaverit illum filio suo iratum esse, aut male velle? Eodem modo cælestis ille omnium nostrum pater, ab alijs suis filijs dexterum oculum, ab alijs pedem, hoc est, ab alijs opes, ab alijs honores, ab alijs amicos, patronos, parentes, & alia mundana præsidia auferri permittit, sine quibus ille nos perfectâ sanitate frui, hoc est, sibi DEO rectè adherere non posse novit.

Lacedæmonij filios suos quorum vel indolem explorabant, vel quos ad bella & vulnera, & alia mala in vitâ humanâ perferenda præparabant, soliti fuerunt ad aram Orthiæ Dianæ deducere, ibiq; publicè admodis flagris ita saepe

sapē lacerare, ut ubertim ex ipsorum corporibus sanguis difflueret, multi etiam inde morerentur. Quæ omnia illi filij sine ullo doloris signo constantissimè perferebant. Quod quo quisq; fecerat constantior, hoc habebatur fortior, & sublimioribus belli muneribus dignior. Et hinc nata est invicta illa & vicinis formidabilis Spartanorum virtus & fortitudo. Tantum nempe potuit humana prudentia, humana institutio, humana industria, & ad patientiam & fortitudinem preparatio. Humana, inquam, & hominum malorum. Quo ergo animo illum erga suos adfectu esse arbitramur, qui solus bonus est, imò bonitas ipsa, si nos, qui mali sumus, hæc possumus? Sic est. Deus in suis hanc rationem sequitur, quam in filijs patres, qui quos diligunt hos castigant, quos odio habent illos sibi permittunt & indulget, quæ pœna est longè certissima. Deus in suis hanc rationē sequitur, quā in discipulis præceptores, qui plus laboris illis imponūt, plus operis ab illis exigunt, in quibus certior spes est, & quos ad majora destinant, Filij Dei in hoc mundo semper cū adversis colluctantur, cū quibus quo sæpius cōgrediuntur, hoc fortiores, & Deo propiores recedunt. Prorsus ut arbores non sunt solidæ, aut fortes, nisi in quas frequens ventus incurset. Ipsa enim vexatione constringuntur, ut altius, tenacius & certius in terrâ radices suas figant. Ita etiã DEI filij, quo favoribus Diaboli & mundi tempestatibus exponuntur, hoc ardentiores ad Deū preces dirigunt, hoc pleniori gradu, & incitatore cursu ad Deum feruntur, hoc cōstantius & tenacius DEO radicibus suis adfixi adherent, Adeoq; quod illoperator in exercitu, hoc facit rex regū & Dominus dominantiu, sub cuius vexillo quotquot DEI filij sumus, stipendia meremur, in hoc bello quod cōtra Diabolum & mundū semper in mundo geritur. Ubi filij DEI & quotcunq; DEO sunt cariores semper excubias agunt etiam cū vulneribus obligatis & nondū solidatis, semper stant in armis, semper laborant, semper pugnant, cum Diabolo, cum mundo, cum hominibus, etiam cum amicis & fratribus, imò verò etiã cum seipsis. Cum interim hujus sæculi filios ignavum otium & desidiamolles & inertes habeat. Nimirū ut ignis aurū probat, sic miseria Dei filios. Quibus licet multa accidant tristia, adversa, dura, & aspera, illa tamen omnia DEVS illis emollit & cōplanat, & per invia etiã viam ipsis sternit per angustā illam cæli portam, quā Christus Iesus cruce suā præcedens nobis aperuit. Et hoc est illud quod Stoicus ille dicebat: Nullū est spectaculum DE O dignius, quàm vir bonus cum malâ fortunâ cōpositus. Tale scilicet spectaculum, tale certamen & duellū etiam SCHACHTIVS noster DE O gratissimum exhibuit, dum multis duris & asperis objectis, nullis autem fractis, tandem DEI auxilio victor evasit, jamq; de omnibus adversis lætus triumphat. Hoc est illud, quod D. Paulus Apostolus Timotheo suo inquit: *Σὺ ἐν καιροῦ πάθῃσιν ὡς κελὶς σεραπῶντις Ἰησοῦ χριστοῦ.* Tu igitur perfer mala, ut bonus miles Iesu Christi. Talis etiam bonus Iesu Christi miles existit hic Schachtius noster, qui Christo duce per multa dura & aspera angustias illas portæ caelestis tetigit & superavit. Hæc autem cum multis hujus vitæ adversitatibus lucta ipsam solidum ac plenum Theologum reddidit, non verbalem, sed realem, non Theoricum sed Practicum, non umbratilem, sed experimentalem,

C

non 167

non levis armaturæ tyronem, sed veteranum Christi Iesu militem. Hæc cœm-
tentatio cum oratione & meditatione conjuncta illa est, quæ verum Theolo-
gum perficit & absolvit.

Transeo jam ad alterum illud de quo paucis dicere mihi proposueram,
quod & ipsum indubitatum filiorum D E I notam in se continet. Simplices ani-
mi rectitudinem & cædidam sinceritatem dico, nullo hujus sæculi furo vitiatam,
Cujus nomine etiam hostes, imò verò invidia & malitia ipsa, velit, nolit, non
potest non S C H A C H T I V M nostrum commendare. Et hæc est illa Virtus,
quam mundus cum filijs suis pro pudendo vitio habet, & ab illa alienissimus ef-
se studet, & cujus possessores tanquam stupidos bardos & maceos naso suspen-
dit & ridiculos habet, Ego verò singularem à D E O datam virtutem, & Schach-
tio nostro, tanquam vero Theologo cum primis dignam fuisse judico. Non lo-
quor de agrèsti aliquâ simplicitate aut inurbanâ stupiditate ac ruditate in con-
versatione cum hominibus in communi vitâ. A qua, si ullus alius inter mortales,
Schachtius noster fuit alienissimus. Cujus singularem in conversatione urba-
nitatem & festivitatem cum singulari gravitate conjunctam, nulli nostrum igno-
ratam, omnes admirati sumus & amavimus: Sed loquor de illa simplicitate,
quæ malarum hujus sæculi artium insolens ignorabat se rebus mundanis ad se
non pertinentibus immiscere, praticare, alios artificiosè circumseribere, omnia
ex sua suorumq; utilitate aestimare, in suâ existimatione & re familiari augendâ
mirè ingeniosum esse, fronte hilarâ, corde tristi esse, adeoq; aliud dicere, aliud co-
gitare & machinari, posse deniq; simulare & dissimulare. Quam virtutem & ar-
tem mundanæ vitæ reatricem hujus sæculi filij Politicem scilicet vocant, rem im-
probam specioso & honesto nomine indignissimè occultantes. Quæ Politica, ut
novo & indigno nomine venditatur, mundi imperatrix nostræ potissimum sæcu-
lo imperij, vel potius tyrannidis suæ terminos longè lateq; extēdit, etiam saepe ad
illos, qui nihil præter Christum crucifixum scire debebāt, certè passim dominatur
& grassatur. Ab hac autem quo homo est remotior, hoc utiq; D E O est vicinior &
propinquior. Hanc Schachtius noster in soli um ignoravit, quod ipsum ego in
ipso laudem & virtutem deputo fuisse maximam. Certè Talis Politicus non fuit
Paulus, qui dicebat: Si ego adhuc hominibus placerem Christi servus non essem.
Item, Nihil novi præter Iesum Christum & illum crucifixum. Hunc unum si sci-
amus, sat habemus, etiam si hominibus mundanis artes suas relinquamus.
Cum hac autem nihil magis convenit veræ religioni & pietati, quàm luci cum
tenebris, Christo cum Belial. Cum enim Christus inquit, Pacem meam do vo-
bis, non quomodo mundus dat do vobis, ostendit suam pacem, nempe pacem
cum D E O, pacem cum proximo, pacem cum suâ cujusq; conscientia, filijs hu-
jus mundi non dari. At qualem pacem quærunt hujus sæculi filij? Nempe pa-
cem non D E I, sed mundi, pacem in suis honoribus, divitijs, delitijs, voluptatibus
& rerum mundanarum copiâ & affluentia. Qui in religionis negotio etiam ad
Politiciam suam pertinere arbitrantur, si se Samaritis similes gerant, qui rebus Iu-
dæorum miseris & afflictis negabant se Iudæorum cognatos esse; & contra cum
serenior quædam fortuna Iudæis affluisset, confestim in illorum societatem ir-
ruebant.

ruebant. Sic etiam Politici in fidei & Religionis negotio eò se inclinant, quò se fortuna, cū qua fortuna stant & cadunt, hoc est, Religio stet aut cadat in promiscuo habent, & parum ad se pertinere arbitrabuntur. At quibusnam illos similes dicemus? Certè tales, ut nunc vocantur, Politicus erat Pilatus, qui postquam Iesum in manus Iudæorum tradidisset, illorumq; libidini indulgisset, postea manus coram populo abluebat, & innocens esse volebat. Qui tamen non obscure malebat Iesum è medio tollere, quàm Cæsaris amicus esse desinere. Certè huiusmodi Politicus erat Simon ille Magus, qui munera Spiritus Sancti exigua pecuniâ emta, maximâ rursus volebat vendere, & per ea amissam gloriam & auctoritatem in populo recuperare. Certè talis Politicus erat Iudas, qui Christo prodito, & cum discipulis reliquis, ut sperabat, perituro, solus in summo honore & gratiâ, & fatis lautâ parte apud principes sacerdotum esse cupiebat. Anne dubitas ingruentibus Ecclesiæ periculis tales, si quis argenteos illis constitueret Christum prodere, imò vendere paratos esse, & dicturos: Quid vultis mihi dare? Contra veri verbi DEI præcones & Christi imitatores Eliæ Thesbytæ & Iohanni Baptistæ similes vitam quam veritatē malunt deserere. At verò mundani illi, qui Christum & veritatem venalem habent, vicissim cum sponsus Christus extremo mundi die intrans viderit illos veris suis confessoribus mixtos sine nuptiali veste sedentes, illisq; dixerit, amice, quomodo huc intrastis? obmutescēt. Et tū verum illud esse deprehendetur, quod Salvator noster dicebat: Filius hominis cum venerit, putasne inveniet fidem in terrâ? Nimirum inveniet homines vel Ethnicos qui Christum ignorant, vel Iudæos qui Christum blasphemant, vel Turcas qui Christum reculant, vel Hæreticos qui à Christo alios abducunt: vel deniq; Christianos Politicos omnibus hisce nequiores, qui Christum, quem profitentur tradere, prodere, imò vendere parati essent. Horum autem multitudo minimè est exigua, & fortè tanta, ut si Pilato, Simoni Mago & Iudæ similes ab illis qui Thesbytæ aut Baptistæ Zelum & Spiritū habent in Ecclesiâ separentur, vix centesima pars relinqueretur. Pateret hoc si aliquis optimi Cæsaris Constantij similis imperator aliquando postliminio in mundo resurgeret. Audite historiam memorabilem. Ille cum Augustus declaratus imperium suum jam firmasset, fidem intimorum suorum erga se amicorum exploraturus, cum Christianissimus imperator esset, simulato Ethnicisino omnibus domesticis ad se vocatis denunciavit, illos qui abjuratâ religione Christianâ Dijs gentium sacrificare vellent, apud se obtenturos locum & honorem pristinum. Qui verò id recusarent propter ex aula suâ iussit facessere, & proripere, & insuper gratias agere, quod violentus quid in illos non statuisset. Hic cum plurimi Pilato & Simoni Mago & Iudæ similes sacrificarent, pauci Eliæ aut Baptistæ fidem & constantiam imitati, aulam, imò vitam quam fidem mallent deserere, hos paucos apud se retinuit, & ad magnos honores evexit. Reliquos inclementissimè ex aula suâ expulit, dicens: illos sibi mundano regi nunquam fidem illam præstituros, quam regi caelorum violassent. Memorabilis adhuc est, quod de Theodorico, rege Africano, qui veneno Arianae sectæ infectus erat, proditum legimus. Habebat hic ministrum quemdam Catholicum admodum sibi carum. Qui ut regi suo carior adhuc evaderet, Politicum age-

rum agere cepit, & regi suo renunciat: Se Arianum fieri paratum esse. Quo facto rex turbatus eum capitis supplicio affici iubet, dicens: Si Deo tuo fidem non servasti, quomodo illam mihi servabis homini? Et tales omnes sunt Pistorij, Acidalij, Scioppij, Langij, & horum similes innumeri alij, qui mundanis opibus ac honoribus solliciti, quotidie à Christo ad Antichristum transfugiunt. Quis autem & qualis Schachtius noster fuerit, ne ipsi quidem hostes interrogati dissimulare aufint. Vir si quis alius constans, sincerus, candidus, & rigidus veritatis, iustitiæ, honestatis, & veræ fidei ac religionis adferor, & abjuratus hostis Hæreseos Iesuiticæ & Calvinianæ, cui ne totius quidem mundi opibus ac honoribus propositis adduci potuisset, ut æquior esset factus. Qua de re verè ego testari possum, qui illo confessionario, uti vocant, usus sum, cū ab invidis & malevolis in Calvinisimi, suspensionem indignissimè, iniquissimè, & innocentissimè traduceret. Schachtium verò nostrum cum de antiquis inter Romanos viris fortibus & constantibus cogitationem suscipio, Catoni similem fuisse iudico, quo ob Morum gravitatem, Iustitiæ amorem, Mentis constantiam, & animi sinceritatem minimè fucatum nemo fuit laudatior. Cum de Apostolis ac discipulis Christi cogito, Divo Petro comparare soleo, cum quo animi magnitudine, fidei constantiâ, veritatis amore, ardore & Zelo inter reliquos nemo erat comparandus. Nempe Schachtius noster frontem cum linguâ, linguam cum animo, animum cum utroq; adeoq; dicta cum factis, vitam cum verbis conformem & conspirantem habebat; Qui à veritate, honestate & rectâ animi sententiâ & proposito, nullo favore, nullâ gratiâ, nullo ullius personæ respectu, nullâ ullius utilitatis ac damni consideratione se dimoveri unquam passus est; Paratior quidvis perdere potius, quàm rectam animi mentem & bonam conscientiam. Vestram fidem testem voco, vestram conscientiam convenio, qui illum per tot annos vel in Concilio collegam, vel in facultate assessorem, vel in pulpitis præceptorem, vel in suggesto doctorem & verbi DEI præconem, & animarum vestrarum pastorem, vel in vitâ & conversatione notum & familiarem habuistis, vidistis, audistis, experti estis: Vestram, inquam, fidem & conscientiâ convenio, Ecquid unquam in Schachtij nostri vel dictis, vel factis observastis, quod hominem mundanum, hominem Politicum, hominem simulatorem, & suâ utilitate omniâ metientem respiceret. Sua ille tractabat candidè & sincerè, res autem civiles, quas libenter & laudabiliter ignorabat, & ad se non pertinere arbitrabatur, illis relinquebat, qui illas profitentur, & quibus illæ sunt, ut dicebant Græci Ζωὴ & Φυχή. Quæ verò verbo Dei edoctus sciebat iustitiæ, veritati & æquitati consentanea, illa tam firmiter tam constanter tenebat, ut citius Herculi suam clavam excusseris, quàm illum inde vel latum unguem dimovere poteris. Et hæc tam rara, tam pretiosa in homine Theologo candoris & Constantiæ virtus cum profundâ & exactâ Sacrosanctâ Theologiæ cognitione, insigni eruditione, præclarâ linguarum intelligentiâ, & exquisitâ controversiarum cum adversarijs & hostibus Ecclesiæ dijudicatione, & cæteris, quæ in homine Theologo requiruntur, conjuncta erant. In controversijs Theologicis quid ille potuisset, si voluisset,

lisset, testantur illa quæ ab ipso scriptorum suorum monumenta relicta quod-
tidie in manibus tenimus. Quæ profecto monstrant facultatem illi minimè de-
fuisse, illumq; potuisse illa, quæ multi cum non possunt volunt tamen. In qui-
bus tamen ille fuit parcior, sive quia ab omni ambitione à naturâ esset alienissi-
mus, sive quod hujusmodi scriptis Ecclesiam D E I parum iuvare, parum ædifi-
cari quotidianâ experientiâ edoctus, indies observaret. Interim ubi Ecclesiæ uti-
litas, & rei necessitas tale quid exigebat, sibi & publico Ecclesiæ bono non de-
erat. Hujus tanti viri à nobis abitu & obitu quo damno hæc urbs, hæc Acade-
mia, hæc Ecclesia affecta, quâ clade adflata sit, illud suo tempore, & citius fortè
quam quisquam nostrum speraverit, experiemur. Experiemur autem ubi atræ
illæ nubes, quæ jam puriori cælo Germanico imminentes, undiq; à meridie, à
septentrione, ab ortu, & occasu in nos incumbunt, horrendis tempestatibus ac
procellis jam gravidæ, & vicinæ jam partui, suas hæreses & falsas doctrinas, inq;
purâ religione deformationes, tanquam pluviam & grandinem in nos defun-
dent. Credite mihi, credite, Tempesta illa jam est in proximo. Hic nimirum
Chytreos, Chemnitios, Simones, Heshusios, Hunnios, Rungios, Gesneros, Myli-
os, Schachthios, & reliquos illos, quos fati inclementiâ intra annos proximos
paucissimos nobis eripuit, serò & frustra ciebimus, & quanto illorum obitu præ-
sidio bonoq; privati simus demum intelligemus, cum amisimus illos, quorum
antea copiam habuimus.

*His sumus orbari. Quotus altâ hæc mente reponens
Temperet à lacrimis?*

Et eo quidem impensius, quo Ecclesia D E I nostro hoc ultimo mundi tempore,
loco & conditione est iniquiori. De cujus instante & jam jam ingruente cala-
mitate paucata verba facturus, & declamatiunculam hanc conclusurus. Unde
exordiar, & cuiam Ecclesiam D E I comparè dubius sum, & aqua mihi hæret.

De optimo illo rege Iudæ Ezechia legimus, quod cum Sennacherib urbem
Hierosolymam gravi obsidione premeret, & Rabfaces & Thartan horrendas blas-
phemias in Deum Israël eructarent, lamentabili voce ejularit, dicens: Dies tri-
bulationis, inreparationis & blasphemie dies ille. Venerunt filij usq; ad partum,
& non habet vires parturiens. Illud hoc tempore de statu Ecclesiæ miserabili verè
pronunciari potest. Vbi Ecclesia infinitis calamitatibus, ærumnis & malis culpæ
pariter & pœnæ grævita, salutem & liberationem suam parturire, seq; ab æru-
mnis suis expedire nititur, sed vires, quæ quotannis, imò verò quotidie ipsi sub-
trahuntur, non habet. Quis vehementior dolor esse potest, quam femina partu-
rientis, quæ inter medios nixus viribus defecta, & ærumnis fracta tandem li-
quescit, & vitalem spiritum inter anxiferos dolorum vertices, ut cum Pœta lo-
quar, exhalat. Sanè nihilo tolerabiliores Ecclesiæ ærumnæ sunt. Nimirum quæ
jam centum propemodum annis parturit, & se à crescentibus intestinis in medio
utero suo malis expedire anxie anhelat, sed sensim fracta liquefcit & contabe-
fcit. Hactenus illa inde à tempore per D. Lutherum, electum illud D E I orga-
num, reformatæ Religionis in partu suo semper laborat, & labore suo nunquam

defungitur, semper nititur, & nunquam enititur, nec ærumnas suas superare, nec ab ærumnis suis liberari potest. Nos qui viam veræ salutis in Christo novimus, & sinceram Religionem agnoscimus & profiteamur, si cum alijs conferamur, qui vel DEVM malè colunt, vel etjam prorsus ignorant, vix centesima in mundo pars sumus. Nos tanquam exigua cymba in vasto pelago vndiq; cingimur & infestamur, non tam ab illis, qui verum DEVM prorsus ignorant, quam ab illis qui se veram, imò solam DEI Ecclesiam esse mentiuntur. Nonne potentissimus ille Romanus Antichristus exiguam hanc Ecclesiæ Dei urbem velut olim Sennaherib Hierosolymam immenso exercitu circumdat, & per Iesuitas suos tanquam Rabfacem quendam superbissimè & insolentissimè Christo pastori, & exiguo ejus gregi insultans in verbum DEI & Christi ejus contumeliosa & blasphema verba passim eructat? Nimirum filij venerant usq; ad partum, & non habet vires parturiens: Quippe cui pariendi vires indies subtrahuntur. Nonne illa uno fermè tempore duobus præstantissimis viris orbata est, Mylio & Schachtio? Atque utinam justè irati DEI flagrum ingrata suæ Ecclesiæ humeris intensum jã tandè aliquando inhiberetur, neq; ulterius sævius & inclementius grassari inciperet! Certè nos graviori poenâ & calamitate nõ sumus indigni. Quippe quos verbi DEI jam insolentius fastidium & satietas cœpit, quam ludæos olim in deserto vel coturnicum, vel etjam Mannæ illius cælitus delapsi cibi. Et miserè profectò metuendum, ne lux illa Evangelij à DEO per Divum Lutherum ante cœtum propemodum annos in his regionibus accensa, citius forte apud nos exstinguatur, quàm spatium illud centum annorum, sæculi jam currentis revolutum finiatur, si mundi machina tandiu superfutura est. Nos utinam vani! Sed quis bonus eadem non mecum extimescit? Hieronymus de suo tempore dicebat: Barbari fortes fiunt nostris vitijs: Illud de nobis justius fortè usurpabimus. Certè nos non ita vivimus, non ita agimus, ut quotannis, imò indies ab hostibus nostris atteri & supplantari non mereamur. Omnis adversariorum nostrorum & imprimis pestilentissimorum illorum Iesuitarum ferocia per intestina nostra vitia & mala indies gliscit. De quibus malis ut jam nihil dicam: Illud quæso mecum perpende. Quidnam futuro sæculo putes portendere, quod jam ut infinita alia præteream pleriq;, qui sacre Theologiæ operam dant, de Fidei & religionis controversijs prius disputare incipiunt, quàm in fide, & religione Christianâ ipsi rectè informati sint, quàm sacra Biblia evoluerint, imò verò quàm illa sibi comparaverint? Quidnam futuro sæculo putas portendere, quod pleriq; Theologiæ studiosi jam abjectis & neglectis Biblijs, quæ sola doctrinam de DEO rectè proponunt, sola falsas doctrinas & hæreses sufficienter refutant, sola ad vitam æternam semitam in Christo Iesu sternunt & pandunt jam in fidei ac Religionis Christianæ mysterijs Platonem, Aristotelem & reliquos extra Christum Philosophos veritates magistros testes citant & appellant, & jam Thomam, Scotum, & reliquas Scholasticorum præstigias rursus amare incipiunt, & hostibus nostris Antichristianis latissimam viam sternunt Academijs & Ecclesijs nostras rursus invadendi & occupandi. Notum est quanto studio initio renascentis Evangelij Scholasticorum illæ triæ & tenebræ a purioris doctrinæ vindicibus, & veræ Religionis adsertoribus, è studiosorum manibus excussa,

& ab

& ab Ecclesijs & Academijs nostris longè profligatae sint. Vt pote quibus tenebris dominantibus lux illa Evangelij accendi minimè poterat. Pessimè illi agūt, & malè illos perdet ac perdat DEVS, qui Thomæ & Scoti tenebras pestes illas lucis Evangelij & omnis bonæ litteraturæ profligatrices, huic & alijs Academicis rursus invehunt. Vix credibile est, quantum mali hinc nobis immincat. Nichil jam dicam de intestinis nostris rixis & contentionibus, quibus miserrima illa parturiens DEI Ecclesia tanquam internis malis excarnificata miserrimè & periculossimè languet. Ecce autem innumeri hostes à fronte, à tergo, à dextrâ, à sinistrâ nobis quotidie imminet, nos superbè provocant, nobis petulanter insultant, nos insolenter tantùm non pedibus calcare incipiunt: Nos interim in gremio, & medittullo uteri miserrimæ parturientis Ecclesiæ matris nostræ instar Esayi & Iacobi invicem nos calcamus, & quos hostes inter nos quaerimus, & non invenimus illos ultrò nobis ipsimet accersimus, ipsimet facimus. Cumq; adversarij nostri Calviniani & Antichristiani hoc indies lubentes & ultrò faciant, nostris tectis ipsi candelas & faces admovemus. Iam in Ecclesiæ agro tot Zizanij jam undiq; feraci & feroci

Infelix lolium & tristes dominantur avenæ,

cum interim frugiferæ & salutare herbae, & centuplum fructum producentes segetes indies in illo marcescant & extirpentur. Quid? quod Theologiæ studium jam exit in negotiationem, in nundinationem, quo alij honores, alij opes aucupantur. Quæ nisi propositæ sint vix Theologia amplius sui studiosum invenerit. Circa hæc occupantur Ecclesiæ Doctores, propter hæc tumultuantur, propter hæc bella gerunt etiam civilia. Pietas in plerisq; nostrum aliud nihil est, quam vitiorum pallium, aded ut si cui ad animorum nostrorum abdita illa adyla pertingere liceret, utiq; deprehenderet nullam inter nos sectam numerosiorem esse, quam Epicuri. O quanta inter nos multitudo Diagoræ & Theodori Cyrenæi similibus! Qui cum Zeno Stoicus præponeret, Iram, adfectum DEO indignum, in DEVM non cadere; & Epicurus assumeret, DEVM quia irâ non tangatur, nec mala punire, nec bona remunerari: Illi proclivè admodum concludebant, Ergo DEVS non est. Eâdem conclusione plerique in Ecclesiâ DEI, etiam Theologi impietatis & atheos rei peragimur. Qui si ausimus cōtradicere ad nostram vitâ, nostra dicta, nostra scripta, nostra facta provoco, ex quibus fructibus quales arbores simus agnoscimur. Certè nō ita inter nos vivimus aut agimus, quasi versemur corâ oculis omnia intuentis DEI, qui omnium nostrorū operū arbiter sit, & remunerator, ultor, iudex & vindex futurus sit. Hæc & consimilia Christianū pectus & homo pius cum gemitu & suspirijs intueri potest, corrigere nō potest. Et nemo potest nisi ille glorioso suo adventu, qui hædos ab agnis, lupos ab ovibus, malos à bonis, in æternum postmodum non rursus permiscendos planissimè separabit. Qualia cum videret, perpenderet, & doleret sanctus ille senex, cujus felicem memoriâ hodierno die recolimus, qui si ullus alter in urbe hâc, erat
μὴ οὐκ ἔστιν.

Scilicet uni æquis pietati atq; ejus amicis;

Sæpius illum in hæc verba identidem proclamantem audivi: *Ich habe nicht lust*

lust mehr zu leben / ich dancke Gott daß mein ende so nahe ist. Cumque
jussmodi malis, omnibus illis, qui cupiunt Christianè in hoc mundo vivere nec
bis colluctandum erit, quamdiu in hoc circo defudamus, in hoc stadio cur-
mus, in hac Christi militiã in acie stamus. Benè cum illo agitur, qui Schachtij
nostri vestigia secutus, nec verbi D E I gladium, nec precationis telum, nec fidei
clypeum abjicit, sed constans ac fidelis Christi miles ad finem usq; perseverat.
Sed de Ecclesiã D E I miseriã in hac extremi hujus mundi sæculi impietate,
paucula hæc dixisse sufficiat pro hujus temporis brevitate, pro rei indignitate
fatis nunquam dici potest. In quibus tot ac tantis malis ultimum hoc Ecclesiã
D E I afflictissimã relictum est, ut precibus suis cœli fores indies pulset & cla-
met: Veni, Iesu Christe, veni, & hisce malis tandem adventu tuo finem impone.

Dixi paucula de plurimis, minima de maximis, quæ pro ingenij mei tenui-
tate, & temporis brevitate potui, non quæ pro eruditione, virtute, pietate, & me-
ritis in hanc urbem, Ecclesiã & Academiam. Schachtij nostri debui. Schachtij
nostri, cujus memoria erit in benedictione quàm diu hæc Academia durabit:
imò verò quàm diu vera D E I Ecclesiã in mundo supererit. Schachtij nostri, per
meditationem, orationem, & tentationem, inter varia hujus mundi adversa con-
summati, exercitati, practici, & experimentalis Theologi, & militis Iesu Christi
veterani, cujus vel umbra plus valuit, quam tyronis, aut junioris cujusq; hasta
aut gladius. Schachtij nostri, viri gravis, cordati, candidi, ingenui, sinceri, & ar-
tium hujus sæculi insoletis, cui frons ingenua, lingua plana, & mens aperta
erat, ut scilicet ingenium verbi D E I præconem, & sincerum Iesu Christi disci-
pulum possis agnoscere. Schachtij nostri, in quo dubiã palma certabat, doctri-
na cum pietate, animi candor cum eruditione, cum sinceritate morum gravitas,
cum experienciã mundi, mundi contentus, cum rerum usu mundanarum rerum
neglectio & rerum cœlestium dilectio. Adeoq; Schachtij nostri cani & cari illi-
us capitis, & candidi illius pectoris, cujus obitu quisquis non commoveretur, ille
adversus seipsum testimonium dicit, hominis minimè boni, deq; Ecclesiã D E I
ejusq; salute parum solliciti. Ad me quod spectat, ego beati illius viri, non amici,
non collegæ, sed præceptoris, sed patroni, sed patris mei desideratissimi memori-
am gratã mente recolam, ejusq; cum benedictione memor ero, donec ero, vivam
& moriar. In quo adfectu vos plerosq; omnes mecum conspirare confido.

Deum patrem Domini nostri Iesu Christi, toto pectore oro, ne lucè purissimi
verbi sui accensam apud nos patiatur extinguere, ut flagrum illud iræ suæ nostris
cevicibus, & universæ Germaniæ imminens clementer dignetur inhibere; Vt re-
verendos & præstantes viros seniores hujus & aliarum Academicarum, quibus
tanquam fulcris Ecclesias & Academiã suas inter nos adhuc sustentat, diutissi-
mè superstites & incolumes conservet; Vt in defunctorum locum idoneos, gra-
ves & constates viros, pacis & concordie amantes clementer substituat; adeoq;
suum inter nos ovile tanquam supremus pastor clementer tueatur, & lupos ac
vulpes ad nos irruptionem parantes potenter arceat, & longè lateq; à no-
bis profliget. Cui uni & soli laus & gloria in æterna sæculo-
rum sæcula, Amen.

& ab Ecclesijs & Academijs nostris longè pro-
 bris dominantibus lux illa Evangelij accendi
 & malè illos perdet ac perdat DEVS, qui Th
 lucis Evangelij & omnis bonæ litteraturæ pr
 mijs rursus invehunt. Vix credibile est, quantu
 bil jam dicam de intestinis nostris rixis & cont
 parturiens DEI Ecclesia tanquam internis ma
 riuolostissimè languet. Ecce autem innumeris h
 sinistra nobis quotidie imminet, nos superbè
 sultant, nos insolenter tantum non pedibus e
 gremio, & meditullio uteri miserimæ parturie
 Esavi & Iacobi invicem nos calcamus, & quos
 invenimus illos ultro nobis ipsimet accersimus
 sarij nostri Calviniani & Antichristiani hoc in
 stris tectis ipsi candelas & faces admovemus.
 jam undiq; feraci & feroci

Infelix lolium & vristes dominant
 cum interim frugiferæ & salutare herbae, &
 segetes indies in illo marcescant & extirpentu
 um jam exit in negotiationem, in nundinatio
 aucupantur. Quæ nisi propositæ sint vix The
 venerit. Circa hæc occupantur Ecclesiæ Doct
 propter hæc bella gerunt etjam civilia. Pietas i
 quam vitiorum pallium, adeo ut si cui ad anin
 la pertingere liceret, utiq; deprehenderet nullat
 esse, quam Epicuri. O quanta inter nos multi
 næi similibus! Qui cum Zeno Stoicus præpo
 dignum, in DEVM non cadere, & Epicurus aff
 gatur, nec mala punire, nec bona remunerari: Ill
 Ergo DEVS non est. Eadem conclusione plei
 logi impietatis & ab eo nihil rei peragimur. Qui
 vicæ, nostra dicta, nostra scripta, nostra facta pr
 arbores simus agnoscimus. Certè nō ita inter r
 semur corâ oculis omnia intuentis DEI, qui or
 & remunerator, ultor, iudex & vindex futurus
 pectus & homo pius cum gemitu & suspirijs in
 nemo potest nisi ille glorioso suo adventu, qu
 malos a bonis, in æternum postmodum non r
 parabit. Qualia cum videret, perpenderet, & d
 licem memoriam hodierno die recolimus, q
μισοπόνηρος.

Scilicet uni equus pietati atq; ejus
 Sæpius illum in hæc verba identidem proclam

pote quibus tene-
 Bestimè illi agūt,
 nebras pestes illas
 c & alijs Acade-
 nis imminet. Ni-
 us miserima illa
 miserimè & pe-
 ergo, à dextrâ, à
 bis petulanter in-
 : Nos interim in
 tris nostræ instar
 quærimus, & non
 s. Cumq; adver-
 ultro faciant, nō-
 agro tot Zizanijs

um producentes
 Theologiae studi-
 onores, alij opes
 sui studiosum in-
 ec tumultuantur,
 m aliud nihil est,
 a abdita illa ady-
 m numerosiorem
 Theodori Cyre-
 Æctum DEO in-
 quia irâ non tan-
 lū concludebant,
 EI, etjam Theo-
 icere ad nostram
 fructibus quales
 gimus, quasi ver-
 operū arbitri sit,
 imilia Christianū
 gere nō potest. Et
 lupos ab ovibus,
 los planissimè se-
 fenex, cujus fen-
 na urbe hæc, erat

*Jch habe nicht
 lust*

